

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

เอกสารที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์

หอสมุดแห่งชาติ, กอง, แผนกหนังสือตัวเขียนและจารึก. จดหมายเหตุรัชกาลที่ 1 จ.ศ.

1144 เลขที่ 3 พระราชสาส์นเมืองจีน.

____ . จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จ.ศ. 1175 เลขที่ 3 ท้องตราส่วยดีบุก และอากร.

____ . จ.ศ. 1175 เลขที่ 6 ท้องตราเจ้าพระยาอัครมหาเสนาถึงพระยาศรีธรรมโศกราช เรื่องส่งเหล็กเพิ่มเติม.

____ . จ.ศ. 1175 เลขที่ 5 หนังสือนายเรือคุมสำเภาสินค้าไปจำหน่ายเมืองจีน บอกข่าวราคาสินค้า.

____ . จ.ศ. 1175 เลขที่ 15 หนังสือเรื่องจีนนายเรือคุมสำเภาสินค้าไปจำหน่ายเมืองจีน บอกข่าวสำเภา และสินค้า.

____ . จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 จ.ศ. 1186 เลขที่ 31 ส่วยอากร.

____ . จ.ศ. 1187 เลขที่ 8 ร่างตราไปชำระเลขหมู่ละว่า ซึ่งไปอยู่กับเจ้าเมืองกรมการคืนให้เจ้าหมู่ นายกองสักคงหมู่คงหมู่คงกองตามเดิม.

____ . จ.ศ. 1188 เลขที่ 2 ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี เรื่องตั้งหลวงณรงค์วงษา เป็นพระยาสุโขทัย.

____ . จ.ศ. 1189 เลขที่ 8 บัญชีของส่วย.

____ . จ.ศ. 1191 เลขที่ 3 ร่าง สารตราเจ้าพระยาจักรี ถึงหมื่นเทพที่พระพุทธรบาทว่าให้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้ขุนเฉลิมเป็นขุนโชคนชำนานู และให้นายบุญคงเป็นขุนเฉลิมแทน.

____ . จ.ศ. 1192 เลขที่ 10 บัญชีเงินส่งของส่วยเมืองต่างๆ.

____ . จ.ศ. 1193 เลขที่ 10 สำเนาหนังสือเจ้าพระยาบดินทรเดชา ถึงพระยาลำปาง.

- ___ . จ.ศ. 1194 เลขที่ 4 บัญชี หางว่าวสิ่งของจ่ายไปเมืองศรีทันดอน .
- ___ . จ.ศ. 1194 เลขที่ 8 สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าเมืองกรมการเกณฑ์
ทำนาให้ได้ 3 คน ต่อเกวียน.
- ___ . จ.ศ. 1194 เลขที่ 40 บัญชีเกณฑ์เลขหัวเมืองทำนา.
- ___ . จ.ศ. 1195 เลขที่ 34 บัญชีเลขนายผู้ตายชำระคง.
- ___ . จ.ศ. 1200 เลขที่ 20 ร่างสารตราพระยาจักรี ถึงเมืองยะโสธรเมืองนครพนม
เรื่องตั้งพระสุนทรราชวงษา เป็นเจ้าเมืองยะโสธร และนครพนม .
- ___ . จ.ศ. 1200 เลขที่ 100 ต้นร่างหนังสือ 1) อำแดงเย็นกับบุตรจำนำที่ดินและ
ตักให้ไว้แก่คุณจอมน้อย.
- ___ . จ.ศ. 1200 เลขที่ 48 ตั้งเจ้าภาษีสมุดดินสอ และของ 22 สิ่ง .
- ___ . จ.ศ. 1201 เลขที่ 9 บัญชีพระยาวิเศษฤาไชย.
- ___ . จ.ศ. 1201 เลขที่ 19 หนังสือพระยาวิเศษฤาไชย.
- ___ . จ.ศ. 1201 เลขที่ 279 เรื่องราวจีนเกิด อำแดงท้าวด้วยเรื่องทาสไป
อยู่กับพระจง.
- ___ . จ.ศ. 1201 เลขที่ 312 คัดบอกเล่ม 2 ว่าด้วยราชการทัพญวนเมืองเขมร.
- ___ . จ.ศ. 1203 เลขที่ 42 หนังสือตอบรับใบบอกกรายงานน้ำฝนต้นข้าว.
- ___ . จ.ศ. 1204 เลขที่ 170 เรื่องราวจีนหกผู้เป็นหมั้นพรหมอากรยาสูบ.
- ___ . จ.ศ. 1205 เลขที่ 14 ใบบอก เมืองนครพนม สกลนคร ว่าด้วยข้อราชการทัพ
ญวน กับให้ท้าวโถง ท้าวบุตร คุมญวนชายหญิง 21 คน ลงมาส่ง .
- ___ . จ.ศ. 1205 เลขที่ 20 สารตราท่านเจ้าพญาจักรีให้มาแก่พระปลัด...
กรมการเมืองนครไชยศรี เรื่องตั้งขุนธนสมบัติเป็นพระยานครไชยศรี.
- ___ . จ.ศ. 1205 เลขที่ 55 เรื่องเร่งเงินนายศุข เลขโยมสงฆ์วัดพนันเชิง.

- ____ . จ.ศ. 1205 เลขที่ 139 จดหมายพระยามหาอำมาตย์ถึงพระยาไชยวิชิตผู้
รักษากรุงเก่า ว่าหลวงวังเมืองเพชรบูรณ์นำยาสูบแทนป่าน.
- ____ . จ.ศ. 1205 เลขที่ 144 บัญชีจ่ายเลขสมเลขทาสเข้าเดือน.
- ____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 2 สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาเพชรบูรณ์ เรื่อง
ให้ความคุ้มครองเลขที่หลบหนีมาแต่เมืองสระบุรี นำส่วยผลเร่ง.
- ____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 16 บัญชีตีปลิวหลวงเมืองลพบุรี.
- ____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 16 ร่างตราเรื่องหลงจู้สิจอกกล่าวโทษจีนลูกหนีว่ายก
ยกต้องไปให้แก่จีนมีชื่อ.
- ____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 24 ร่างสารตรา เจ้าพระยาจักรี ถึงพระยาเพชรบูรณ์ให้
ส่งช่างรูปตีรูปงามลงมาทูลเกล้าฯ ถวาย กับให้เรียกเอาส่วยป่านกับนายหมวด
นายกองส่งไปกรุงเทพฯ.
- ____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 29 เจ้าพระยาจักรีถึงพระยาพิชัยให้มีหนังสือแต่งตั้งกรม
การให้พระยาแพร์ชำระตัวเลขเมืองพิชัย ซึ่งหลบหนีไปอยู่เมืองแพร์.
- ____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 30 เรื่องสารตราเจ้าพระยาจักรี ตอบเมืองหล่มสัก
เรื่องรับราชบาทว่าอายุสุริยวงศา.
- ____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 34 สำเนาสารตราถึงอุปฮาด เมืองสกลนคร เรื่องตั้งบ้าน
กุดขุมารเป็นเมืองสุกमार.
- ____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 47 ร่างตราพระนครไชยศรี เรื่องอีเกิด อีแป้น....
พายแก้วหลบหนี.
- ____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 49 บัญชีบรรทุกสินค้าลงกำปั่นสำเภากออกไปค้าขายที่
กวางตุ้งและเชียงไฮ้.
- ____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 74 เรื่องความระหว่างอำแดงสม ใจทย์ กับนายชู
อำแดงชม จำเลย.

- _____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 131 ร่างหนังสือพระยามหาอำมาตย์ถึงพระยาวิเสศ
ลือไชยเมืองฉะเชิงเทรา ความจริงที่หลักพาเอาตัวทาสหญิงซึ่งหญิงมีชื่อฝากไว้กับ
อำแดงอี๋ไป.
- _____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 155 ร่างตราเรื่องหมื่นชำนาญสงครามนำเรื่องกล่าว
โทษ พระนครนายก.
- _____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 155 หนังสือพระยามหาอำมาตย์มาถึงพระไชยบูรณ์ พระ
จรงฤทธิ กรมการเมืองพิษณุโลก.
- _____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 163 ร่างตรา 1) พระยามหาอำมาตย์ ส่งพระวิเศษลือชัย
เจ้าเมืองฉะเชิงเทรา ตอนได้รับบอกส่งตัวอำแดงก่อใจท่อนายโพเจ้าที่แขวงเรื่อง
เจ้าลำดับกับถ้อยคำสำนวน...
- _____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 166 3) พระยามหาอำมาตย์ถึงพระยานครสวรรค์ด้วยอำ
แดงแฝง มารดาอำแดงเพี้ยนบุตร นำเรื่องราวขึ้นยังลูกขุน ณ ศาลว่าด้วยกลืน
อีกลำทาสหนีมาแอบแฝงอยู่กับพระยานครสวรรค์ให้พระยานครสวรรค์ชำระ
ถ้าไม่ตกลงให้ส่งตัวไปชำระ ณ กรุงเทพฯ
- _____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 165 ร่างตราพระยามหาอำมาตย์ถึงพระยาพิชัย ด้วย
จินเทียว อำแดงสุด นำเรื่องราวมายังศาลลูกขุนให้ชำระลูกหนี้ที่ยังติดคงเงินต้น.
- _____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 166 ร่างตราเรื่องเงินยวต นำเรื่องราวขึ้นยังศาลลูก
ขุน ณ ศาลหลวง ว่าลูกหนี้ยังตกค้าง.
- _____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 168 เรื่องจินท้าวโทษกันเองด้วยเรื่องอ้อย.
- _____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 174 ร่างหนังสือ 2) พระยาศรีสหเทพ ถึงพระยาไชยนาท
ใช้แต่งกรมการออกไปสืบจับตัวอ้ายรอด อ้ายนุ อ้ายช่วย ทาสพระยาพิพิธโกษา
กรมทำที่หลบหนีอาศัยอยู่ทางนี้ส่งให้ขุนวิเศษลงไปชำระ ณ กรุงเทพฯ .

- _____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 184 ร่างสารตราถึงเจ้าเมืองกรมการ 16 หัวเมือง
...เลขไพร่หลวงอพยพหนีขึ้นมาอยู่ตามหัวเมืองต่างๆ.
- _____ . จ.ศ. 1206 เลขที่ 186 บัญชีเรือสำเภา เรือเกณฑ์ เรือถวาย จากหัวเมือง
ต่างๆ.
- _____ . จ.ศ. 1207 เลขที่ 49 สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเมืองแพร่ ชำระเลข
เมืองพิชัย.
- _____ . จ.ศ. 1207 เลขที่ 197 เรื่องใบบอกเมืองกรุงเก่า ให้ส่งตัวทาสลูกหนี้
นายทองสุข.
- _____ . จ.ศ. 1207 เลขที่ 250 หนังสือพระยามหาอำมาตย์ถึงพระลพบุรี เรื่อง
ขุนชาภูชัยหนีมาพำนักอยู่ ณ แขวงเมืองลพบุรี ให้จับส่งลงไป ณ กรุงเทพฯ .
- _____ . จ.ศ. 1207 เลขที่ 253 หนังสือพระยามหาอำมาตย์ถึงพระพิจิตร ใต้สวน
หลวงพล หลวงเทพ นายหมู่กำนันกับพวก ตามคำร้องของนายคำ.
- _____ . จ.ศ. 1207 เลขที่ 253 หนังสือพระยามหาอำมาตย์ถึงหลวงปลัดผู้ว่าราชการ
การเมืองอ่างทองให้ส่งทาสนายวอน ซึ่งอาศัยอยู่กับขุนพัดเสื่อ ไปว่ากล่าว ณ
กรุงเทพฯ .
- _____ . จ.ศ. 1207 เลขที่ 254 หนังสือพระยามหาอำมาตย์มาถึงพระสุพัน พระปลัด
หลวงมหาดไทย เมืองสุพัน.
- _____ . จ.ศ. 1207 เลขที่ 255 หนังสือพระยามหาอำมาตย์ 1) ถึงผู้ว่าราชการเมือง
นครนายก ให้ไต่สวนความเรื่องขุนยกบัตร กับพวก จำเลยกับอำแดงสาโจทย์
- _____ . จ.ศ. 1207 เลขที่ 206 หนังสือพระยามหาอำมาตย์ให้ส่งขุนปลัด นายเพชร
นายเพือก ลูกหนี้ กับอีสวยทาสของอำแดงนุ.
- _____ . จ.ศ. 1207 เลขที่ 246 หนังสือกรุงเก่า เรื่องให้เร่งรัดเอาตัวทาสของ
นายนุดจากหลวงสัมมาตรา .

- ____ . จ.ศ. 1207 เลขที่ 270 หนังสือพระยามหาอำมาตย์ถึงพระนครไชยศรี ให้
จัดกรรมการไปจับตัวอ้ายจีนซ่งๆ ให้ไปพร้อมผู้ถือตรา.
- ____ . จ.ศ. 1207 เลขที่ 271 เรื่องให้นำตัวทาสนายมากที่หนีมาชำระไต่สวน.
- ____ . จ.ศ. 1207 เลขที่ 276 หนังสือพระยามหาอำมาตย์ถึงเมืองนครไชยศรี
ให้คร่ำวงนราพิทักษ์ตามเดิม.
- ____ . จ.ศ. 1208 เลขที่ 117 สารตราตอบเมืองพิษณุโลก เรื่องให้ชำระส่วยฝั่
กงหลวงอินทสมบัติ.
- ____ . จ.ศ. 1208 เลขที่ 124 หนังสือพระยามหาอำมาตย์ถึงพระปลัดกรรมการ
กรุงเก่า เรื่องราวหม่อมเจ้าน้อย.
- ____ . จ.ศ. 1208 เลขที่ 133 บัญชีเงินส่วย.
- ____ . จ.ศ. 1208 เลขที่ 126 หนังสือพระยามหาอำมาตย์ ถึงปลัดกรรมการเมือง
ไชนาท.
- ____ . จ.ศ. 1209 เลขที่ 113 สารตราเรื่องตอบรับครั้งส่วย กับเรื่องเกณฑ์
เจ้าเมืองกรมการกองนอก ทำส่วยทองแดง.
- ____ . จ.ศ. 1209 เลขที่ 131 ร่างหนังสือพระยามหาอำมาตย์ 2) ถึงพระยาวิเศษสื่อ
ไชย ความจีนยี่หก ลักพาทาสหยิว ซึ่งผู้มีชื่อฝากไว้กับ นางอิ้วไป
- ____ . จ.ศ. 1210 เลขที่ 155/1 คำให้การจีนยี่.
- ____ . จ.ศ. 1212 เลขที่ 111 รายงานน้ำฝนต้นข้าว เมืองนครไชยศรี.
- ____ . จ.ศ. ไม่ปรากฏ เลขที่ 64 บัญชีเลขและสมกำลังในกรมต่างๆ.
- ____ . จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 จ.ศ 1213 เลขที่ 35 เรื่องเร่วเมืองเพชร
บุรณส่งปานส่วย เมืองนครราชสีมา.
- ____ . จ.ศ. 1215 เลขที่ 72 หนังสือเจ้าพระยานิกรบดินทรมาถึงเจ้าเมืองกรมการ
กำแพงเพชร พิจิตร เมืองพรหม.

- ____ . จ.ศ. 1215 เลขที่ 162 รายการสิ่งของทองเงิน สารฯ ทาสลูกหนี้ และ บุตรของเจ้าอุปราชผู้ถึงแก่กรรม.
- ____ . จ.ศ. 1217 เลขที่ 58 หนังสือเรื่องโปรดให้นายอยู่เป็นขุนชำนาญ.
- ____ . จ.ศ. 1220 เลขที่ 59 สารตรารายงานน้ำฝนต้นข้าว.
- ____ . จ.ศ. 1222 เลขที่ 165 หนังสือยกบัตรถึงพระพรหมบุรี เรื่องอ้ายแขกเข้า ในกรมหลบหนีไปรับจ้างจีนหลงจู๊ขึ้นบ้านใหม่.
- ____ . จ.ศ. 1223 เลขที่ 234 ฎีการ้องทุกข์รายบุตรหลวงนายเดชกล่าวหาหลวง ไมตรี.
- ____ . จ.ศ. 1223 เลขที่ 338 ร่างทราน้อยพระราชเสนา เรื่องอ้ายโสมทาส ชายตัวหนีไปอยู่เมืองฉะเชิงเทรา.
- ____ . จ.ศ. 1228 เลขที่ 257 ร่างตรา 1) หนังสือพระยาจำแสนบดินดี ถึงคุณพระยา พิบูลสงคราม กรมการเมืองนครนายก เรื่องให้จัดการชำระความรายความกันว่า ลักพาทาสหนี 2) ถึงพระยาพิษณุโลก เมืองพิษณุโลก ให้ชำระความรายทาส หลบหนี .
- ____ . จ.ศ. 1229 เลขที่ 234 ถึงพระยาสรบุรี ให้ส่งตัวนายหนูพร้อมด้วยสำเนา ฟ้อง รายความลักกระบือลงนาชำระกับนายมูล ใจท่ .
- ____ . จ.ศ. ไม่ปรากฏ เลขที่ 44/29 ต้นร่างบัญชีทาสข้างใน.
- หจจดหมายเหตุแห่งชาติ , กอง . เอกสารรัชกาลที่ 4 เอกสารเย็บเล่มกลาใหม่ กห.
เล่ม 20 จ.ศ. 1222 ตอบเมืองสงขลาว่าด้วยส่งทองส่วยบุตรจีน.
- ____ . เอกสารรัชกาลที่ 5 เอกสารเย็บเล่มฎีกา รล.- ฎีกา
เล่ม 2 เลขที่ 28 คำอุทธรณ์ คำพิพากษาศาล เรื่องอ้าแดงวาดถูกยึดเรือและเงิน.
- ____ . ฎีกา รล.- ฎีกา เล่ม 2 เลขที่ 127 ความจีนแดงเปอ.

- _____ . สมุดพิเศษ เล่ม 3 เลขที่ 38 หม่อมเจ้าชาวทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องขอเลข
ในกรมพระเทเวศร์วัชรินทร์.
- _____ . สมุดพิเศษ พศ. เล่ม 6 เลขที่ 3 เรื่องเลขเขลยเมืองนครพนม ที่อำเภอ
เบง ทำวรวรบุตร ถวายกรมสมเด็จพระภูมิจานุพันธ์.
- _____ . สมุดพิเศษ พศ. เล่ม 7 เลขที่ 313 หนังสือเจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรง
ทูลเกล้าฯ ถวายอธิบายความประสงค์เดิมเรื่องไพร่สม จ.ศ 1247.

เอกสารที่ตีพิมพ์แล้ว

- กฎหมายตราสามดวง เล่ม 1-4 . พิมพ์ครั้งที่ 2 . พระนคร : คุรุสภา . 2515 .
 ขจร สุขพานิช . ฐานันดรไพร่ . กรุงเทพฯ : บรรกจิเทรตดั่ง , 2525 .
 ครอบฟอร์ด , จอห์น . เอกสารครอบฟอร์ด . แปลโดย ไพโรจน์ เกษแม่นกิจ , กรุงเทพฯ
 : กรมศิลปากร , 2515 .
- จิตร ภูมิศักดิ์ . ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม . พระนคร : กรุงเทพมหานคร
 การพิมพ์ . 2519 .
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา . ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยจนถึง 2484 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2527 .
- ชัย เรืองศิลป์ . ประวัติศาสตร์ไทยสมัย พ.ศ. 2352-2453 ด้านเศรษฐกิจ . กรุงเทพ
 มหานคร : ไทยวัฒนาพานิช , 2522 .
- _____ . ประวัติศาสตร์ไทยสมัยพ.ศ 2325-2433 ด้านสังคม . พิมพ์ครั้งที่ 2 .
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เรืองศิลป์ , 2519 .
- แซเวส, นิโกลาส์ ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม.
 แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า , 2506 .

เดวิด บรุษ จอห์นสัน. เรื่อง "สังคมชนบท และเศรษฐกิจที่ขึ้นอยู่กับข้าวในประเทศไทย

1880-1930. แปลโดย พริกิรมย์ เอี่ยมธรรม และคณะ. เชียงใหม่:

สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2528.

แดนบิช บรัดเลย์. อักษรวิธานศัพท์.

ตำราภาษาภาพ, สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4

พระนคร : คุรุสภา 2506.

ถิ่น รติกก. กฎหมายโคศาราชฎี. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. มปป.

ทิพากรวงศ์, พระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-4. พระนคร :

คุรุสภา 2506.

ธิดา สารระยา. (ศรี) ทวาราวดี. พระนคร : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2532.

ธรรมการ, กระทรวง. ปทานุกรมนักเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : กรมตำรวจ

กระทรวงธรรมการ, 2470.

นิตี เอียวศรีวงศ์. ปากไก่และใบเรือ. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, 2522.

_____ . ประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์ในพระราชพงศาวดารอยุธยา. กรุงเทพมหานคร :

บรรณกิจ, 2523.

เบอร์นี, เฮนรี. เอกสารของเฮนรี เบอร์นี เล่ม 1. แปลโดย สาวิตรี สุวรรณสถิตย์.

กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, 2514.

_____ . เอกสารของเฮนรี เบอร์นี เล่ม 2 . แปลโดย สาวิตรี สุวรรณสถิตย์.

กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, 2516.

ประมวลกฎหมาย รัชกาลที่ 1 . เล่ม 3. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์. 2529.

ประเสริฐ ๗ นคร, ผู้รวบรวม. มังรายศาสตร์.

ปาเลอกัวซ์, ผัง บัปติส, 2397. เล่าเรื่องเมืองไทย แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2506.

_____ . ศัพท์จะนะพาสาไท. 1854.

ลาบูแบร์, ซีมอน เดอ. ราชอาณาจักรสยาม (จดหมายเหตุลาบูแบร์ฉบับสมบูรณ์).

แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. พระนคร : ก้าวหน้า, 2510.

โลว์, เจมส์. จดหมายเหตุเจมส์ โลว์ . แปลโดย นันทา วรเนติวงศ์. กรุงเทพมหานคร:

กรมศิลปากร, 2519.

แลงการ์, ร. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย (สัญญา). พระนคร : มหาวิทยาลัยธรรม-

ศาสตร์และการเมือง, 2480.

ศิลปากร, กรม. จารึกในประเทศไทย . เล่ม 1-5 พระนคร : ศิลปากร, 2529.

สุวิทย์ ธีรศาสตร์. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจการเมืองไทยตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสิน

มหาราชถึงสมัยรัชกาลที่ 3 พ.ศ. 2310-2394 . กรุงเทพมหานคร :

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2525. (อัดสำเนา).

สิบแสง พรหมบุญ. ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างจีนกับไทย ค.ศ. 1281-1853.

แปลโดย กาญจณี ละอองศรี. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

อคิน รพีพัฒน์. สังคมไทยสมัยต้นรัตนโกสินทร์ : พ.ศ. 2325-2416 . แปลโดย

ประกายทอง ลีริสุข และพรณี สรุงบุญมี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิฆเนศ,

2512.

สำนักนายกรัฐมนตรี. ประชุมศิลาจารึก ภาค 1, 4.

เอกสารอื่น ๆ

เกียรติศักดิ์ วงศ์มุกดา. "สภาพการค้าของไทยระหว่าง พ.ศ. 2325-2398."

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2524.

คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย. จุลสารคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย 1.

(ธันวาคม 2528-สิงหาคม 2529) : 1-32.

ญาติ ประภาพันธ์. "ระบบเจ้าภาษีนายอากรสมัยกรุงเทพฯ ยุคต้น." วิทยานิพนธ์

มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

พงษ์เนียน ทองพงษ์เนียน. "การศึกษาเรื่องทาสในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์." วิทยานิพนธ์

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2526.

นันทิยา สว่างวุฒิธรรม. "การควบคุมกำลังคนในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ก่อนการจัดการ

เกณฑ์ทหาร พ.ศ. 2523-2448. "ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต

ภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

บุญรอด แก้วกัณฑ์. "การเก็บส่วยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น. (พ.ศ. 2325-2411)."

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

ปิยฉัตร ปิตารณ. ระบบไพร่ในสังคมไทย พ.ศ. 2411-2453. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

ปรีชา ช้างขวัญยืน. "คัมภีร์มนุธรรมศาสตร์ ฉบับพระเจ้าวครุ" รัฐศาสตร์สาร ฉบับพิเศษ

(ปรัชญา และความคิด). มิถุนายน, 2530.

พรนิภา พุฒินรา และทวีศิลป์ สืบวัฒนะ. "ข้าวในสมัยปลายอยุธยา" วารสารธรรม-

ศาสตร์ 4 (กุมภาพันธ์. พฤษภาคม 2518) : หน้า 21-51.

วรารณ กีนานนท์. "การค้าสำเภาของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น." วิทยานิพนธ์

มหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

วิยะดา ทองมิตร. "การใช้แรงงานของชาวจีนในสังคมไทย พ.ศ. 2325-2453."

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527.

สมคิด สิริสิงห์. "การบริหารภาษีอากรในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น" วิทยานิพนธ์

มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2515.

สมภพ มานะรังสรรค์. "การขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยในศตวรรษที่ 19" เอเชียปริทัศน์

10 : 1 (มกราคม - เมษายน, 2532) : 96-107.

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. "การวิเคราะห์สังคมเชียงใหม่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น."

ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

อัญชลี สุสายัณห์. "ความเปลี่ยนแปลงของระบบไพร่และผลกระทบต่อสังคมไทยในรัชสมัย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. "วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา-

มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

อดิศร หนวกพิมาย. "กรมท่ากับระบบเศรษฐกิจไทย : วิเคราะห์โครงสร้างและการ

เปลี่ยนแปลงตั้งแต่สมัยธนบุรีถึงการทำสนธิสัญญาเบาริ่ง พ.ศ. 2310, 2398"

วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.

ภาษาอังกฤษ

Bowring, Sir John. The Kingdom and People of Siam. 2 vols.

Kuala Lumpur : Oxford U. Press, 1969.

Burney, Henry, The Burney Papers. 5 vols. Bangkok : The

Vajiranana National Library, 1910-1914.

Chatchai Panananon. Siamese "Slavery" : The institution and its

abolition. Ann Arbor Mich, University.

Crawford, John. The Crawford Papers. Bangkok : The Vajiranana

National Library, 1915.

- Cruikshank, R.B. "Slavery in nineteenth century siam" Journal of Siam society part 2. vol. 62, 1975.
- Hong Lysa. The Evolution of the Thai Economy in the Economy in the Early Bangkok Period and its Historiography, 1981.
- Langat, R. L'Esclavage prive dans le viuex droit Siamois. Pari : Loirtion, 1931.
- Malloch, D.E. Siam : Some General Remarks of Production. Culculta Baptist Mission Press, 1852.
- Sardesai, D.R. British Trade and Expansion in Sautheast Asia, 1830-1914. New. Delhi Allied Publishers Privated Ltd, 1977.
- Sarasin Virapol. Tribute and Profit : sino Siamese Trade, 1653-1853 Cambridge : Havard U. Press, 1977.

ประวัติผู้เขียน

นางสาวชลดา โกพัฒนา เกิดวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2506 ได้รับพระราช
ทานปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2527 เข้า
ศึกษาต่อในภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2528